

กฎหมายอาญา มาตรา 1 - 58 , 107 - 208

(บรรยายครั้งที่ 9)

30 สิงหาคม 2568

โดย

อ.นวรรตน์ กลิ่นรัตน์

ทจจริตจัดซื้อจัดจ้าง : ล็อคสเปก (ต้องมีเจตนาพิเศษด้วย)

มาตรา 151 ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ **จัดการ**หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่ง**โดยทจจริต** อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาล หรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น

ประโยชน์ทับซ้อน/รับงานเอง (ต้องมีเจตนาพิเศษด้วย)

มาตรา 152 ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่**จัดการ**หรือดูแลกิจการใดเข้ามีส่วนได้เสีย**เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น**เนื่องด้วยกิจการนั้น

นายกอบต.จัดซื้อที่ดินเอื้อประโยชน์แก่บุตรเขย ผิด 151

ฎ 565/2558 จำเลยทราบดีว่านาง ล. ตกลงขายที่ดินแก่บุตรเขยจำเลยในราคาเพียง 220,000 บาท แต่มีการปลอมแปลงลายมือชื่อนาง ล.ในใบเสนอราคาขายที่ดินดังกล่าวเป็นเงิน 594,800 บาท แล้วนำไปยื่นต่ออบต. พร้อมกับใบเสนอราคาของเจ้าของที่ดินอีกสองแปลงซึ่งเสนอราคาสูงกว่า และเมื่อคณะกรรมการจัดซื้อเห็นสมควรซื้อที่ดินของนาง ล. ที่เสนอราคาต่ำสุด จำเลยในฐานะนายกอบต. อนุมัติให้จัดซื้อที่ดินดังกล่าวในราคาภายหลังการต่อรองแล้ว 594,000 บาท สูงกว่าราคาที่ดินนาง ล. ต้องการขาย 374,000 บาท และเมื่อหักเงินที่จำเลยต้องนำไปชำระเป็นค่าภาษี 5,940 บาท คงมีส่วนต่างที่เป็นประโยชน์แก่บุตรเขยของจำเลย 368,060 บาท การกระทำของจำเลยจึงเป็นการเอื้อประโยชน์แก่บุตรเขยของจำเลย อันถือได้ว่าเป็นการแสวงประโยชน์โดยมิชอบ เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับความเสียหายต้องซื้อที่ดินในราคาสูงเกินกว่าที่ควรจะเป็น จึงมีความผิดฐานเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อทรัพย์สินใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ ตามม.151 (จำคุก 3 ปี 9 เดือน)

นายกเทศมนตรีมีอำนาจสั่งจ่ายพัสดุ ขาดศาลา แล้วไม่ส่งเงินเป็นรายได้ ผิด 147 และ 151

กฎ 6114/2560 จำเลยเป็นนายกเทศมนตรีตำบลเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารในการตรวจสอบสภาพของพัสดุและการใช้ดุลพินิจสั่งให้จำหน่ายพัสดุที่ชำรุดหรือเสื่อมสภาพของเทศบาล การดำเนินการใดๆของจำเลยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและจำหน่ายพัสดุของเทศบาลตำบลจึงเป็นการปฏิบัติราชการในฐานะเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ การที่จำเลยจำหน่ายศาลาทรงไทยกลางน้ำของเทศบาลตำบลป่าจ้าวให้แก่เอกชนในลักษณะที่ฝ่าฝืนต่อระเบียบและไม่นำเงินที่ขายได้ส่งเป็นรายได้ของเทศบาลในทันที จนกระทั่งถูกเจ้าหน้าที่เทศบาลทักท้วงและทวงถามหลังจากกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัดได้ไปตรวจสอบแล้วจึงให้เลขานำเงินมาคืนให้ในภายหลัง การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147 และ มาตรา 151 (จำคุก 2 ปี 6 เดือน และปรับ 10,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ 2 ปี)

ฎ. 4347/2558 จำเลยที่ 1 มีหน้าที่จัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใช้สถานที่ประกอบ ปรุง สะสมอาหาร ค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน จำเลยทั้งสองร่วมกันเขียนใบเสร็จรับเงินให้ผู้ชำระค่าธรรมเนียมและผู้ชำระค่าภาษีตามจำนวนเงินที่ชำระจริง ส่วนต้นข้าวใบเสร็จรับเงินนั้น เขียนจำนวนเงินต่ำกว่าความเป็นจริง แล้วส่งมอบเพียงเท่ากับจำนวนเงินในฉบับต้นข้าว จำเลยที่ 1 เป็นเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่จัดเก็บ เป็นความผิดตาม มาตรา 147, 151 และ 161

ส่วนจำเลยที่ 2 ไม่ใช่เจ้าพนักงาน เนื่องจาก ป.อ. มาตรา 147, 151, 161 เป็นบทบัญญัติที่ลงโทษแก่บุคคลผู้กระทำความผิดที่เป็นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่เท่านั้น แม้จำเลยที่ 2 จะร่วมกับจำเลยที่ 1 กระทำความผิดต่อบทบัญญัติดังกล่าว ก็จะไม่ลงโทษจำเลยที่ 2 อย่างเจ้าพนักงานไม่ได้ คงลงโทษจำเลยที่ 2 ได้แต่เพียงในฐานะผู้สนับสนุน จำเลยที่ 2 มีความผิดตาม มาตรา 147, 151, 161 **ประกอบมาตรา 86**, 266 (1), 268 วรรคแรก ประกอบมาตรา 266 (1), 352 วรรคแรก ประกอบมาตรา 83 (หลายกระทง จำคุกคนละ 50 ปี) **(เป็นตัวอย่างผิดสนับสนุน 151)**

ช่างที่มีอำนาจหน้าที่จัดการเบิกน้ำมันและรักษาน้ำมัน เบิกน้ำมันและรถไปใช้ส่วนตัว ผิด 151

ฎ 4828/2533 จำเลยรับราชการเป็นนายช่างโยธา ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยจรรยาจรสเคราะห์ประจำเขตการทางสงขลา กรมทางหลวง ในการปฏิบัติหน้าที่จำเลยมีอำนาจสั่งอนุญาตให้เบิกจ่ายน้ำมันและอนุญาตให้ใช้รถยนต์ในเขตการทางสงขลาด้วย การที่จำเลยได้สั่งให้ใช้รถของราชการและสั่งอนุญาตให้เบิกจ่ายน้ำมันของราชการสำหรับรถดังกล่าวชนเสาซีเมนต์ป้ายจรรยาจรจากแขวงการทางสงขลาไปยังจุดติดตั้งในกิจการส่วนตัว จึงเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่กรมทางหลวง ย่อมเป็นความผิดตาม มาตรา 151

ถ้าเอาตัวทรัพย์ไปอย่างเดียวผิด 147 ไม่ผิด 151

ฎ 605/2511 จำเลยเป็นเสมียนตราจังหวัด มีหน้าที่รับจ่ายและเก็บรักษาเงิน ของราชการส่วนจังหวัดและราชการส่วนอื่น ๆ โดยเจตนาทุจริตเบียดบังยักยอกเงินที่ตนรับไว้ในตำแหน่งหน้าที่เป็นประโยชน์ส่วนตน ย่อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147 ไม่ใช่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151

เทียบกับกรณีครูเบียดบังเงินค่าอาหารกลางวัน

ฎ.11554/2554 การที่ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลระยองมีคำสั่งให้
จำเลยซึ่งเป็นครูของโรงเรียน**ทำหน้าที่รับจ่ายและเก็บรักษาเงินค่าอาหาร
กลางวัน**ของนักเรียนเป็นการสั่งการหรือมอบหมายตามอำนาจของหัวหน้า
สถานศึกษาให้จำเลยปฏิบัติหน้าที่ราชการของโรงเรียนโดยชอบ การปฏิบัติ
หน้าที่ดังกล่าวของจำเลยจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมาย เมื่อ
จำเลยเบียดบังเอาเงินค่าอาหารกลางวันที่จำเลยมีหน้าที่จัดเก็บและรักษาไว้นั้น
ไปโดยทุจริต ย่อมเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 147

ผ.อ.แค่อนุมัติจัดซื้อที่เสนอมาตามลำดับ ไม่เป็นเจ้าพนักงานตาม 151

ฎ.2700/2565 องค์ประกอบความผิดตาม ป.อ. มาตรา 151 นั้น ผู้กระทำความผิด**ต้องเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่โดยตรง**ในการซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สิน เมื่อพยานหลักฐานของโจทก์ที่นำสืบไม่ได้ยืนยันว่า จำเลยที่ 1 มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ อย่างไร คงได้ความแต่เพียงว่าจำเลยที่ 1 เป็นผู้อำนวยการสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย สั่งอนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการของวิทยาลัยการอาชีพ ม. เท่านั้น ส่วนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ อยู่ในความรับผิดชอบของงานพัสดุ และการที่จำเลยที่ 1 อนุมัติให้จัดซื้อจัดจ้างก็เป็นการเสนอขึ้นมาตามลำดับชั้นและเป็นการใช้อำนาจในฐานะผู้บังคับบัญชา ทำให้เห็นได้ว่า จำเลยที่ 1 ไม่ใช่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการจัดซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ การกระทำของจำเลยที่ 1 จึงไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 151 (แต่ผิดพ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาฯ)

ไม่มีหน้าที่ซื้อหรือจัดการโดยตรง

ฎ 2934/2566 จำเลยที่ 1 ลงนาม**อนุมัติสั่งจ้าง**เหมาะประกอบอาหารขัดต่อระเบียบกระทรวงมหาดไทย ส่วนจำเลยที่ 2 แม้จะไม่มีหน้าที่ในการตรวจสอบระเบียบการดำเนินการจ้างโดยตรง และไม่มีอำนาจอนุมัติการจ้าง รวมทั้งไม่มีหน้าที่ในการตรวจรับการจ้างก็ตาม แต่จำเลยที่ 2 มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบรายงานที่ต้องเสนอจำเลยที่ 1 พิจารณาอนุมัติตามลำดับชั้น จำเลยที่ 2 ลงนามในบันทึกขออนุมัติตกลงจ้างโดยวิธีตกลงราคาทั้งที่รู้ว่าเป็นการจ้างที่ผิดระเบียบ เสนอให้จำเลยที่ 1 ลงนาม โดยมีการดำเนินการในลักษณะเร่งรีบและรวบรัดเพื่อจะกำหนดตัวผู้รับจ้างได้เอง อันเป็นพฤติการณ์**ส่อไปในทางทุจริต** จำเลยที่ 1 และที่ 2 กระทำไปเพื่อช่วยเหลือให้ ก. และ ส. เป็นผู้รับจ้างทำสัญญากับเทศบาลตำบล เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เป็นเหตุให้เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อมได้รับความเสียหาย ไม่อาจพิจารณาคัดเลือกหาผู้รับจ้างที่เสนอราคาต่ำที่สุดจากการจัดซื้อจ้างโดยวิธีสอบราคาได้ การกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตาม ป.อ. มาตรา 157 แต่**จำเลยที่ 1 และที่ 2 ไม่มีหน้าที่โดยตรงในการซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาเงินค่าอาหาร หรือทรัพย์สินใด ๆ** ของเทศบาลการกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 151

ต้อง “โดยทุจริต” ด้วย ครูเบิกเงินเพื่อจัดการโครงการอาหารกลางวันโดยเข้าใจผิด ไม่ผิด 151

ฎ 2409/2560 จำเลยเป็นครูที่มีหน้าที่จัดการโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน รับเงินสำหรับโครงการอาหารกลางวันโดยไม่ถูกต้อง แต่ไม่ได้นำเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว หากแต่จะใช้เพื่อสวัสดิการโรงเรียนตามที่อยู่อาศัย **ฟังไม่ได้ว่ามีเจตนาทุจริต** ไม่เป็นความผิดตาม มาตรา 151 แต่เป็นความผิดตาม มาตรา 157 ฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โรงเรียนและรัฐ เพราะไปลงลายมือชื่อรับเงินทั้ง ๆ ที่ระยะเวลาตามโครงการสิ้นสุดลงแล้ว และยังไม่ได้ดำเนินการตามโครงการ อย่างไรก็ตามจำเลยอายุมากแล้ว รับราชการครุมีความประพฤติเรียบร้อย กระทำความผิดจากความครอบงำของผู้บริหารเป็นเพียงไม่ปฏิบัติตามระเบียบ และถูกลงโทษทางวินัยมาแล้ว จึงให้รอกำหนดโทษไว้

ทุจริตจัดซื้อจัดจ้าง : ล็อคสเปก (ต้องมีเจตนาพิเศษด้วย)

มาตรา 151 ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ **จัดการ**หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่ง**โดยทุจริต** อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาล หรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น

ประโยชน์ทับซ้อน/รับงานเอง (ต้องมีเจตนาพิเศษด้วย)

มาตรา 152 ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่**จัดการ**หรือดูแลกิจการใดเข้ามีส่วนได้เสีย**เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น**เนื่องด้วยกิจการนั้น

152 คือ เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน อุปโลกน์คนมารับงาน ใช้คนงานหลวง ทำงานน้อย แต่เบิกมาก

ฎ 7776 / 2540 จำเลย ปลัดสุขาภิบาลได้รับคำสั่งแต่งตั้งจากสุขาภิบาลให้เป็นผู้ตรวจงานจ้างในการจ้างเหมาขุดลอกและล้างทางระบายน้ำ และเป็นประธานกรรมการตรวจการจ้างก่อสร้างถนนลาด แม่สัญญาจ้างขุดลอกและล้างทางระบายน้ำได้ระบุชื่อ ส.เป็นผู้รับจ้าง แต่ ส.ไม่เคยเกี่ยวข้องกับหรือมีส่วนรู้เห็นในการรับจ้างขุดลอกและล้างทางระบายน้ำของสุขาภิบาล อีกทั้งลายมือชื่อในช่องผู้รับจ้างตามสัญญาข้อตกลงจ้างลายมือชื่อในช่องผู้รับเงินตามใบเสร็จรับเงินและลายมือชื่อในช่องผู้รับเงินตามฎีกาเบิกเงินมิใช่ลายมือชื่อของ ส. หากแต่จำเลยเข้าไปจัดการให้ ตั้งแต่ขอตั้งฎีกาเบิกเงินและรับเงินเอาไปเอง โดยไม่มีตัว ส.เข้าไปแสดงตนเพื่อขอเบิกเงินตามที่ได้รับจ้างขุดลอกและล้างทางระบายน้ำแต่อย่างใด เมื่อ ส.มิใช่เป็นผู้รับจ้างทำงานรายนี้ การที่จำเลยได้เข้าดำเนินการขุดลอกและล้างทางระบายน้ำโดยใช้คนงานของสุขาภิบาลทำงานให้จำเลยในฐานะปลัดสุขาภิบาลถือว่าเป็นผู้มีหน้าที่จัดการและดูแลกิจการของสุขาภิบาล เมื่อจำเลยเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการดังกล่าวโดยจ่ายค่าจ้างคนงานเพียง 1,750 บาท แต่เบิกเงินค่าจ้างตามสัญญาไป 2,900 บาท เป็นเหตุให้สุขาภิบาลได้รับความเสียหาย เป็นความผิดตาม 152, 157

จำเลยที่ 2 ใช้ชื่อห้างสุขศรีทองเข้าประมูลการก่อสร้าง

ฎ.9368/2552 จำเลยที่ 1 หัวหน้าส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดหาพัสดุ ควบคุมงานจ้างเหมาก่อสร้างถนนดินลูกรัง ส่วนจำเลยที่ 2 เป็นผู้บริหารท้องถิ่น ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดหาพัสดุ ทำหน้าที่ประธานกรรมการตรวจการจ้างงานจ้างเหมาก่อสร้างถนนดินลูกรัง จำเลยที่ 2 ใช้ชื่อห้างสุขศรีทองเข้าประมูลการก่อสร้าง จำเลยที่ 1 จัดทำบันทึกประจำวันและผลการปฏิบัติงานซึ่งเป็นความเท็จโดยการจัดทำของจำเลยที่ 2 ว่า ระหว่าง 15 - 31 มีนาคม 2543 ห้างสุขศรีทอง ก่อสร้างถนนจนแล้วเสร็จตามสัญญาเพื่อให้จำเลยที่ 2 ทราบ โดยความจริงแล้วจำเลยที่ 1 มิได้ออกไปตรวจการก่อสร้างถนนและเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2543 จำเลยทั้งสองร่วมกันทำใบตรวจรับงานจ้างเหมาว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดสุขศรีทอง ก่อสร้างถนนดินลูกรังเสร็จแล้วตามสัญญา ต่อมาผู้ร้องเรียนว่า ถนนที่ก่อสร้างมีความยาวไม่ถึง 1,350 เมตร ตามสัญญา อบต.ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าถนนที่ก่อสร้างมีความยาว ประมาณ 1,024 เมตร อบต. จึงแจ้งให้จำเลยที่ 2 นำเงินค่าก่อสร้างในส่วนที่สร้างไม่ถึงความยาวตามสัญญาไปคืน จำเลยที่ 2 ก็นำเงินจำนวน 55,788 บาท ไปคืนให้อบต.ซบ.จำปา จำเลยที่ 2 เป็นความผิดตามพ.อ.มาตรา 162(4) ,152 และ

การที่จำเลยทั้งสองปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทำหลักฐานเท็จแสดงว่าจำเลยทั้งสองมีเจตนาพิเศษมุ่งที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบลซับจำปาและเป็นการกระทำโดยทุจริตแล้ว ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลซับจำปาต้องจ่ายเงินค่าจ้างเกินไปที่ก่อสร้างถนนยาวไม่ถึง 1,350 เมตร และมีผู้ได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเป็นค่าก่อสร้างที่เกินไปจากความจริง แม้ภายหลังจำเลยที่ 2 จะนำเงินค่ารับจ้างส่วนที่รับเกินไปในการก่อสร้างถนนจำนวน 55,788 บาท มาคืน ก็เนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลซับจำปาแจ้งเรียกเงินคืน เพราะมีการร้องเรียน หากไม่มีการร้องเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลซับจำปาต้องได้รับความเสียหาย จ่ายค่าก่อสร้างถนนเกินไปกว่าผลงานที่ได้รับ การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ด้วย **(ออกข้อสอบมาแล้ว จำเลยที่ 1 ผิดเฉพาะ 162(4) กับ 157)**

ต้อง “เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น” ถ้าเพื่อประโยชน์ราชการไม่ผิด

ฎ 1706/2535 ความผิดตามมาตรา 152 จะต้องเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้น เมื่อปรากฏว่าในการจัดซื้อดินถมพร้อมบดอัดแน่นจากห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.นั้น เทศบาลได้ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบของทางราชการและราคาที่ตกลงซื้อก็ต่ำกว่าราคา que เทศบาลตั้งงบประมาณไว้ แสดงว่าการจัดซื้อดินดังกล่าวจำเลยที่ 1 ในฐานะนายกเทศมนตรีได้กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ของตน ไม่ได้มุ่งหวังประโยชน์อย่างอื่นนอกจากประโยชน์ของเทศบาลเป็นสำคัญ แม้จำเลยที่ 1 จะเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดของห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.ก็ตาม กรณีก็ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 1 เข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยการทำสัญญาซื้อขายดังกล่าว จำเลยที่ 1 จึงไม่มีความผิดตาม ป.อ. มาตรา 152 เมื่อจำเลยที่ 1 ไม่มีความผิด จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.ก็ ไม่มีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุน

ข้อสอบเนาสมัย 58

ปี 2548

เป็นทั้งนายกเทศมนตรีและหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าทำสัญญาจ้างถมดินกับห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น แต่รับถมดินในราคาต่ำกว่าราคาที่ทางราชการกำหนดไว้ ถือไม่ได้ว่าเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่น ไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 152 (เทียบฎ.1706/2535)

เป็นเจ้าของพนักงานมีหน้าที่ดูแลรักษาและขออนุญาตใช้รถยนต์ของทางราชการและเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนจำกัด ได้ใช้รถบรรทุกของทางราชการในกิจการส่วนตัวเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่เทศบาลเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 151 (เทียบฎ.4828/2533)

เป็นเจ้าของพนักงานได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจรับงานจ้างถมดิน จึงมีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการของดินตามสัญญาจ้างถมดิน **เข้าเป็นผู้รับเหมาช่วง**เป็นการเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้นเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 152 (เทียบฎ.7776/2540)

มาตรา 157

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ **เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด** หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่**โดยทุจริต**

มาตรา 200

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา...**กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบ เพื่อจะช่วยเหลือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษหรือให้รับโทษน้อยลง**

ถ้าการกระทำหรือไม่กระทำนั้นเป็นการ**เพื่อจะแกล้งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องรับโทษ รับโทษหนักขึ้น**

มาตรา 157 ส่วนแรก

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

องค์ประกอบความผิดส่วนแรก

- เจ้าพนักงาน

- ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ

- หน้าที่

- โดยมิชอบ

- เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

ไม่ใช่หน้าที่ตน ไม่เข้าองค์ประกอบ “ปฏิบัติหน้าที่”

ฎ 737/2504, 3135/535 ตำรวจลวนลามทางเพศผู้ต้องหาหญิงที่ถูกตำรวจอื่นจับมาฐานเป็น
เจ้ามือสลากกินรวบ ถือว่ากระทำนอกหน้าที่ ไม่ผิดมาตรา 157

ฎ 2255/2520 ตำรวจถูกพักราชการแต่แสดงตนและจับผู้เสียหายกระทำชำเรา ไม่ผิดมาตรา
157 แต่ผิดฐานข่มขืน

สมัย 74

สามีถูกจับ ภริยาจ้างตำรวจจราจร 50,000 บาท ให้เอาข้าวกล่องที่
แอบซุกกุญแจไปให้สามี ตำรวจเอาไปให้ สามีหนีมาแอบอยู่บ้านภริยา

ถามว่าสามี ภริยา และตำรวจผิดอะไร

สมัย 74

- 1.สามีเป็นความผิดฐานเป็นผู้หลบหนีจากที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190 วรรคแรก
- 2.ภริยาเป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนผู้อื่นหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตาม มาตรา 190 วรรคแรก ประกอบมาตรา 86
- 3.ภริยาเป็นความผิดฐานให้ที่พำนัก ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใดให้ผู้หลบหนี จากการคุมขังของพนักงานสอบสวนเพื่อไม่ให้ถูกจับกุมตามมาตรา 192
- 4.ภริยา ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 144 เพราะตำรวจไม่ใช่เจ้าพนักงานโดยตรง
- 5.ตำรวจไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 149 เพราะไม่ใช่เจ้า พนักงานโดยตรง
- 6.ตำรวจเป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้อื่นหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกคุมขัง ตามมาตรา 190 วรรคแรก ประกอบมาตรา 86

ถ้าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ “ชอบ” ไม่ใช่ “มิชอบ”
ไม่ครบองค์ประกอบความผิด

ฎ 4958/2556 ที่פקสายตรวจของตำรวจมิใช่ที่รโหฐานประชาชนเข้าไป
ติดต่อก็ได้ แม้ส่วนที่เป็นห้องนอนตำรวจทุกคนใช้ประโยชน์ได้ การเข้าค้นใน
ห้องดังกล่าวเมื่อมีเหตุสงสัยตามควรถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบ

ฎ 10165/2551 ตำรวจให้เป็นพยานไม่เช่นนั้นจะดำเนินคดี ไม่เป็นการ
กระทำโดยมิชอบ

เจ้าหน้าที่คืนเอกสารเพื่อให้ทำใ้ครบเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ

ฎ 6638/2559 หัวหน้ากลุ่มควบคุมพันธุ์พืชมีอำนาจพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตของโจทก์ว่าจะอนุญาตหรือไม่ตามที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี ไม่ใช่มีหน้าที่ต้องเสนอคำขอต่ออธิบดี เมื่อโจทก์ยื่นคำขอรับใบอนุญาตรวบรวมเมล็ดพันธุ์ควบคุมเพื่อการค้าพร้อมเอกสารประกอบและจำเลยเห็นว่ายังขาดเอกสารหลักฐานประกอบตามกฎหมายกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2518 มาตรา 14 วรรค 2 ที่บัญญัติว่าการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงจึงคืนคำขอของโจทก์โดย ไม่เสนอคำขอต่ออธิบดีดังนั้นการกระทำของจำเลยไม่มีมูลความผิดฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตาม 157

การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของตำรวจที่ผิด 157

ฎ 706/2516, 4243/2542 จับโดยไม่มีหมายจับและไม่ใช้เหตุฉกฉวยเงินอย่างยิ่ง

ฎ.4528/2565 ค้นบ้านเขาโดยเขายินยอม แล้วตรวจพบนกสามชนิดกับกรง ไม่ใช่ความผิด ซึ่งหน้าที่เจ้าพนักงานเห็นกำลังกระทำหรือพบในอาคารซึ่งแทบจะไม่มีความเสี่ยงเลยว่าได้มีการกระทำผิดมาแล้วสด ๆ เมื่อจับเขามาโดยไม่มีหมายจับ และไม่ใช้กรณีจำเป็นเร่งด่วน เป็นการที่ผู้จับปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบให้ผู้ถูกจับได้รับความเสียหาย ผิด157 ต่อมามีเจ้าหน้าที่คนอื่นที่มีหน้าที่รักษานกและกรง ยักยอกนกและกรง เจ้าหน้าที่นั้น ผิด 147 เมื่อผิด 147 บทเฉพาะแล้วไม่ต้องปรับบททั่วไปตาม 157 และ 158

ฎ 4243/2542 เหตุวิวาทเล็กน้อยแล้วตำรวจยังนำตัวไปควบคุมที่ด่าน ตรวจโดยมิชอบ

ฎ 1793/2536, 2577/2534, 4436/2531 การแก้ไขบันทึกการจับกุมโดยมิชอบ

- **ฎ 2270/2516, 1399/2508** ทำร้ายเพื่อให้ผู้ต้องหารับสารภาพในข้อหาที่ถูกกล่าวหา ถือเป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับหน้าที่แล้ว ผิด 157

- **ฎ 364/2531** ถ้าตำรวจทำร้ายผู้ต้องหาที่ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ผิด 157

- **ฎ 4436/2531, 7630/2549** ไม่รับแจ้งความ ผิด 157

- **ฎ 2577/2534** ตำรวจไม่ใส่ใจเรื่องญาติของผู้ต้องหาขอประกันตัว

ฎ.15366/2557 จำเลยซึ่งเป็นตำรวจกล่าวอ้างลอย ๆ ว่าโจทก์เป็นบุคคลต่างด้าวขอยึดบัตรประจำตัวประชาชนไว้ตรวจสอบโดยไม่ปรากฏมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรและชอบด้วยเหตุผล ทั้งเป็นการยึดโดยจำเลยไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาและมิได้ดำเนินคดีใด ๆ ต่อโจทก์เป็นเวลานานเกือบ 4 เดือน ยึดไว้หลังจากโจทก์ร้องเรียนกล่าวโทษจำเลยทางวินัย เป็นการกระทำโดยลูกแก่อำนาจและเจตนากลั่นแกล้งโจทก์เป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

นายตำรวจให้ลูกน้องปล่อยผู้กระทำความผิด

ฎ.13312/2557 จำเลยยศ พตท.พุดกับผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปล่อยผู้กระทำความผิดไป **19 คน** พร้อมรถกระบะของกลาง เมื่อได้รับการปฏิเสธก็ยิงโทรศัพท์ให้ พตต.และผู้ใต้บังคับบัญชาที่ร่วมจับกุมไปหาที่บ้านและพุดเช่นเดิมอีก การพุดกับผู้ใต้บังคับบัญชาหลายคนตลอดจนเรียกผู้ใต้บังคับบัญชาไปพบที่บ้านและบอกให้ปล่อยผู้กระทำความผิดพร้อมรถจึงเป็นการสั่งการในฐานะผู้บังคับบัญชา จำเลยเป็นตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการจับผู้กระทำความผิดและมีอำนาจสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชาให้นำตัวผู้ถูกจับส่งพนักงานสอบสวน หรือสั่งปล่อยหากเห็นว่าจับผิดตัว หรือผู้ถูกจับไม่ได้กระทำความผิด จำเลยทราบดีว่าคนต่างด้าวที่ถูกจับกุมมาเป็นผู้กระทำความผิด ไม่มีอำนาจสั่งปล่อย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

มาตรา 157

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ **เพื่อให้เกิด**
ความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่**โดยทุจริต**

มาตรา 200

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน **หรือ**
เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา...กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด
๓ ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบ เพื่อจะช่วยเหลือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษหรือ
ได้รับโทษน้อยลง

ถ้าการกระทำหรือไม่กระทำนั้นเป็นการ**เพื่อจะแกล้งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด**
ต้องรับโทษ รับโทษหนักขึ้น

ผู้บริหารระดับบรมต.กลั่นแกล้งในการแต่งตั้ง ถือว่ากระทำมิชอบเพื่อให้เสียหาย ผิด 157

ฎ 2105/2544 จำเลยเป็นรมตพวณิชย์สั่งพักราชการโจทก์ซึ่งเป็นปลัดกระทรวง โดยปราศจากเหตุอันสมควรด้วยเหตุที่บริษัท ฮ. ฟองโจทก์เป็นคดีอาญาขอหาเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และศาลชั้นต้นสั่งประทับฟ้อง ต่อมา นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้จำเลยยกเลิกคำสั่งพักราชการโจทก์ และมีคำสั่งให้โจทก์กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม ซึ่งขณะนั้นตำแหน่งยังว่างอยู่ จำเลยสามารถสั่งให้เข้ารับราชการได้ทันที แต่จำเลยกลับเสนอข้อกำหนดตำแหน่งที่ปรึกษา เพื่อให้โจทก์เข้ารับราชการในตำแหน่งดังกล่าว และได้ทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี ขอให้ทบทวนคำสั่งทั้งที่จำเลยเป็นนักกฎหมายและมีประสบการณ์ในการทำงานราชการมามาก ทั้งพระบรมราชโองการพลเรือนพ.ศ. 2535 มาตรา 126 ระบุไว้ว่า เมื่อนายกรัฐมนตรีสั่งการแล้วจะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้ จำเลยมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเท่านั้นแม้คำสั่งดังกล่าวไม่ได้กำหนดระยะเวลาให้ปฏิบัติไว้ แต่ก็ต้องปฏิบัติตามในเวลาอันสมควร ทั้งการปฏิบัติตามก็กระทำได้ง่าย แต่จำเลยกลับปล่อยให้ล่วงเลยถึง 7 เดือน จึงมีคำสั่งให้โจทก์กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม ซึ่งเหลือเวลา 15 วัน โจทก์จะครบเกษียณอายุ แสดงว่าจำเลยมีเจตนาละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 (รอกการลงโทษจำคุก)

ฎ.6653/2562 จำเลยมีเจตนากลั่นแกล้ง ไม่ให้โจทก์ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนัก และให้ไปดำรงตำแหน่งป่าไม้
จังหวัด โดยการใช้นายดำรงค์ให้มีคำสั่งย้ายโดยความเห็นชอบของจำเลย คำสั่งและความเห็นชอบของจำเลย
เป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบ ดังนั้น การกระทำของจำเลยที่ออกคำสั่งให้ระงับการมอบหมายงานที่มีผู้สั่งไว้เดิม
โดยให้ถือว่าเป็นการยกเลิกคำสั่งดังกล่าว จึงมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ **เพื่อให้เกิดความ**
เสียหายแก่โจทก์ ส่วนที่จำเลยใช้ให้นายดำรงค์ออกคำสั่งกรมป่าไม้ ย้ายโจทก์ไปดำรงตำแหน่งป่าไม้จังหวัด ซึ่งเป็นการ
ย้ายไปดำรงตำแหน่งที่ต่ำกว่าเดิม นั้น แม้จำเลยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมาย
อาญา และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการที่สังกัด แต่อำนาจหน้าที่ในการบรรจุแต่งตั้งและโยกย้ายข้าราชการระดับ 8
ให้อธิบดีผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เมื่อได้รับความเห็นชอบจากปลัดกระทรวง ไม่ใช่เป็นอำนาจหน้าที่
ของปลัดกระทรวงโดยตรง จำเลยในฐานะปลัดกระทรวงไม่มีอำนาจสั่งย้ายโจทก์ด้วยตนเอง จึงขาดคุณสมบัติเฉพาะตัว
ตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ ไม่อาจลงโทษจำเลยในฐานะเป็นตัวการเพราะใช้ให้กระทำความผิดได้ แต่การที่จำเลย
ให้นายดำรงค์ออกคำสั่งย้ายโจทก์ ถือได้ว่าเป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงาน
ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 ศาลมีอำนาจลงโทษ
จำเลยฐานเป็นผู้สนับสนุนในความผิดส่วนนี้ได้ **(จำคุก 1 ปี 8 เดือน ไม่รอลงอาญา)**

เจตนา (ธรรมดา) ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

กรณีการฟ้องคดีของอัยการ

- ฎ 975 / 2531 อัยการบรรยายคำฟ้องคลาดเคลื่อนไป **ไม่ถือว่าเป็นเจตนาปฏิบัติหรือละเว้นหน้าที่โดยมิชอบ** (คือ ไม่รู้ตัวว่าเขียนคลาดเคลื่อนไป)

แต่ - ฎ 3509/2549 อัยการสั่งไม่ฟ้องโดยใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจ จนล่าออกนอกขอบเขตของความชอบด้วยกฎหมาย ผิดมาตรา 157, 200 ว.1 (รอกการลงโทษ)

เน้นว่าต้องมีเจตนาพิเศษ

“เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด”

ขาดเจตนาพิเศษ คือกรณีทำงานบกพร่องไม่รอบคอบ

- ฎ 3295/2543 จำเลยเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ได้ลงลายมือชื่อออก น.ส.3 ก. ระบุชื่อ ต.เป็นผู้มีสิทธิครอบครอง ตามเรื่องราวเท็จ เอกสารปลอมที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องนำเสนอ **โดยไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงตามอำนาจหน้าที่ อันเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเท่านั้น** ไม่ปรากฏว่าจำเลยมีเจตนาพิเศษละเว้นไม่ตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของเอกสารดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรมที่ดิน ต.หรือผู้หนึ่งผู้ใดจำเลยจึงไม่มีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตาม ป.อ.มาตรา 157

เจตนาเพื่อยุติข้อขัดแย้ง รักษาความสงบ

หลีกเลี่ยงความวุ่นวาย หรือเพื่อให้งานรวดเร็ว ไม่ผิด 157

ฎ 437/2515 กระทำเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย แม้ไม่ถูกชั้นตอนไปบ้าง ถือว่าไม่ผิด 157

ฎ 786/2532 ผู้ใหญ่บ้านไม่จับเพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวาย ไม่ผิด

ฎ 4881/2541 จำเลยพยายามหาข้อยุติความเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับมติ ก.ต. ที่แต่งตั้งโจทก์และยังไม่อาจนำเสนอนายกรัฐมนตรี้เพื่อดำเนินการต่อไปนั้น หาใช่จำเลยมีเจตนาปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้โจทก์เสียหายอย่างใดไม่ จำเลยจึงไม่ผิด 157

ฎ 5170/2530 กระทำเพื่อให้งานดำเนินไปโดยรวดเร็วเป็นผลดีแก่ทางราชการ แม้ไม่ถูกระเบียบไปบ้าง ไม่ผิดตาม 157

อยู่ในหน้าที่แล้ว และละเว้นไม่ปฏิบัติหน้าที่
แต่ไม่มีเจตนา “ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ”

การที่ตำรวจไม่จับกุมผู้ขับรถฝ่าฝืนสัญญาณจราจรแม้เป็นละเว้น แต่ขาด
เจตนาพิเศษเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกจับ

- ฎ 2281 / 2534 จำเลยละเว้นไม่จับกุมผู้ขับรถฝ่าฝืนสัญญาณจราจร แม้
เป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ แต่จำเลยมิได้กระทำไปโดยมิ
เจตนาเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ตำรวจที่เป็นผู้ร่วมกระทำผิดด้วย

ฎ 7836 -7837/2544 แม้จำเลยจะเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำผิด แต่เป็นผู้ร่วมกระทำผิดด้วย การร่วมเล่นการพนันไพ่รัมมี่แล้วจำเลยไม่จับกุมผู้ร่วมเล่นไพ่รัมมี่นั้น ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบโดยมีเจตนาพิเศษเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร่วมเล่นการพนันหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตาม ป.อ. มาตรา 157

มีคำพิพากษาฎีกาที่น่าพิจารณาว่า ที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “การกระทำของจำเลยที่ 1 ที่มุ่งบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเร่งด่วนเป็นสำคัญ แม้เป็นการผิดกฎหมาย แต่ก็มีเหตุสมควรที่จะลงโทษจำเลยที่ 1 แต่เพียงสถานเบา”

ควรเป็นเรื่องที่ไม่ผิดกฎหมายมาตรา 157 เพราะไม่มีเจตนาพิเศษ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือไม่

ฎ.5263/2562 ยังไม่มีประกาศภัยพิบัติจากจังหวัด ไม่เข้าเงื่อนไขการซื้อโดยวิธีพิเศษตามระเบียบพัสดุ
จำเลยที่ 1 ไม่ซื้อโดยวิธีสอบราคาเพราะจะต้องใช้เวลาในการซื้อนานขึ้น แต่สั่งการให้ซื้อโดยวิธีตกลงราคา
เพื่อจำเลยที่ 1 จะได้อำนาจอนุมัติการซื้อนั้นได้ทันที และแบ่งการซื้อผ้าห่มนวมออกเป็นสองครั้ง ครั้งละ 500 ผืน
เป็นเงินครั้งละ 100,000 บาท เท่ากับจำเลยที่ 1 จงใจกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อระเบียบ เป็นเจ้าพนักงาน
ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบแล้ว แต่ไม่ปรากฏว่า การกระทำของจำเลยที่ 1 เป็นไปเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดย
ชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นอย่างใด จึงรับฟังไม่ได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต อย่างไรก็ตาม การกระทำ
ของจำเลยที่ 1 ที่จงใจฝ่าฝืนต่อระเบียบดังกล่าวย่อมมีผลกระทบกระเทือนและก่อให้เกิดความเสียหายแก่การ
บริหารราชการแผ่นดินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อ
ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด และเข้าองค์ประกอบความผิดตาม มาตรา 157 อยู่ดี ส่วนการทำฎีกาเบิกเงิน
เป็นเพียงการทำไว้ล่วงหน้าอันเป็นเรื่องปกติธรรมดาของการจัดทำฎีกาเบิกเงินโดยทั่วไปเท่านั้น เมื่อมีการเบิก
จ่ายเงินกันจริงหาได้ไม่มีการเบิกจ่ายเงินกันตามนั้นอันเป็นความเท็จไม่ ดังนั้น แม้อาจเป็นไปเพื่อให้เป็นหลักฐาน
อ้างอิงว่ามีการจัดซื้อผ้าห่มนวมตามวันเวลาเกิดเหตุ ซึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริงไปบ้าง ก็หาได้เป็นความผิด
ตาม มาตรา 162 (4) ไม่

สำหรับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 นั้นเป็นเจ้าพนักงานและเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา แม้มีการแบ่งการซื้อหรือการจ้างออกเป็นสองครั้ง แต่การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคาในแต่ละครั้ง ก็เป็นไปโดยชอบด้วยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล คำสั่งของจำเลยที่ 1 ในส่วนนี้จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบที่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ต้องถือปฏิบัติตาม ทั้งพยานหลักฐานของโจทก์ก็ไม่ปรากฏว่าการแบ่งการซื้อหรือการจ้างออกเป็นสองครั้งดังกล่าวเกิดจากจำเลยอื่นเป็นผู้เสนอต่อจำเลยที่ 1 แต่กลับปรากฏว่าเป็นการสั่งการของ จำเลยที่ 1 เอง โดยจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรกระทำของจำเลยที่ 1 ในส่วนนี้แต่อย่างใด การกระทำของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 จึงเป็น**การขาดเจตนาเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด**และไม่เป็นความผิดตามฟ้อง อย่างไรก็ตาม ทางจังหวัดประกาศให้พื้นที่เกิดเหตุเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติภัยหนาวในวันที่ 14 มกราคม 2552 อันเข้าเงื่อนไขที่จะดำเนินการซื้อโดยวิธีพิเศษได้ แต่ก็ในวันเดียวกับที่ได้ดำเนินการซื้อโดยวิธีตกลงราคาไปแล้ว อันแสดงว่ามีภัยพิบัติภัยหนาวเกิดขึ้นที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนจริง การกระทำของจำเลยที่ 1 ที่มุ่งบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเร่งด่วนเป็นสำคัญ แม้เป็นการผิดกฎหมาย แต่ก็มีเหตุสมควรที่จะลงโทษจำเลยที่ 1 แต่เพียงสถานเบา (ลงโทษปรับ 1000 บาท)

เปรียบเทียบ

ฎ 802/2562 จัดจ้างผู้มิตรระเบียบ แต่ผู้ก่อสร้างเสร็จทันวันที่กำหนดไว้พอดี **แสดงว่าจำเลยมิได้มีเจตนาพิเศษ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือแก่ทางราชการ...**ไม่เป็นความผิดตาม...มาตรา 157 แต่จำเลยเป็นเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีการรับรองเท็จในกระบวนการจัดจ้างผิดตามมาตรา 162 (1) (4) ฐานรับรองเป็นหลักฐานว่าการกระทำใดได้กระทำต่อหน้าตนอันเป็นเท็จและรับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นเท็จ

หมายเหตุ ฎีกานี้ น่าจะสอดคล้องกับหลักตามมาตรา 157 ในส่วนปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบที่ต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อให้เกิดความเสียหายมากกว่า
ฎีกา 5263/2562

ความผิด ม.157 ส่วนที่สอง

คือ ปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

องค์ประกอบ

1. เป็นเจ้าพนักงาน

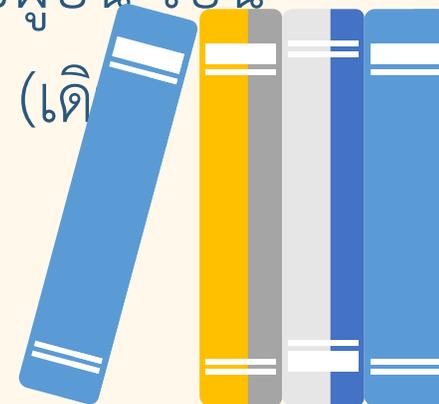
2. ปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่

3. โดยเจตนา

4. โดยทุจริต

นายกอบต.เบิกเงินค่ารักษาพยาบาลลูกตัวเองทั้ง ๆ ที่ไม่มีสิทธิ

ฎ 5799/2562 จำเลยซึ่งเป็นนายกอบต.ไม่มีสิทธิที่จะได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลตามระเบียบ สำหรับค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นก่อนวันที่จำเลยจดทะเบียนว่า บ. เป็นบุตร การที่จำเลยลงชื่อในฎีกาขอเบิกเงินและออกเช็คชำระเงินค่ารักษาพยาบาลของ บ. ให้แก่โรงพยาบาล ส. จึงเป็นการกระทำโดยมีเจตนาและเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตาม ป.อ. มาตรา 157 (เดิ
(รอการลงโทษจำคุกไว้ 3 ปี)

เจ้าหน้าที่รังวัดมีหน้าที่ตรวจสอบรับรองการทำประโยชน์ รับรองเท็จ

ฎ 3042/2562 จำเลยที่ 1 ทราบดีอยู่แล้วว่านายประกิจผู้มาขอออก น.ส. 3 ก. อ้าง ส.ค. 1 จากที่ดินแปลงอื่นมาเป็นหลักฐาน แต่จำเลยที่ 1 กลับรายงานหัวหน้ารังวัดว่า สอบสวนแล้วผู้ขอมิได้นำที่ดินแปลงอื่นนอกหลักฐานมารวมเพื่อออก น.ส. 3 ก. ผู้ขอได้ทำประโยชน์โดยปลูกต้นมะพร้าวเต็มแปลง ซึ่งเป็นความเท็จเพราะความจริงนายประกิจอ้าง ส.ค. 1 ที่ดินแปลงอื่นมาขอออก น.ส. 3 ก. และที่ดินเป็นภูเขา มิได้ทำประโยชน์ทั้งแปลง ต่อมาหัวหน้าฝ่ายรังวัดพิจารณารายงานการรังวัดของจำเลยที่ 1 เห็นว่าไม่สอดคล้องกันน่าจะนำรังวัดผิดแปลงหรือนำที่นอกหลักฐานมารวมด้วย จึงได้เสนอความเห็นต่อนายทวีปเจ้าพนักงานที่ดินเกาะสมุย ให้เห็นถึงข้อพิรุธดังกล่าว ซึ่งนายทวีปเห็นด้วยจึงสั่งตั้งกรรมการสอบสวน จำเลยที่ 2 ซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบในเรื่องการออกเอกสารสิทธิในที่ดิน แต่จำเลยที่ 2 มิได้ดำเนินการตามคำสั่งของนายทวีป กลับดำเนินการออกประกาศและเสนอให้มีการออก น.ส. 3 ก. เลขที่ 5264 และ 5266 ให้ไป บ่งชี้ให้เห็นถึงการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของจำเลยทั้งสองที่ทำด้วยกันในลักษณะเป็นขบวนการ เป็นผลให้นายประกิจผู้ขอได้ น.ส. 3 ก. ในที่ดินทั้งสองแปลงนี้ไปทั้ง ๆ ที่มีได้อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะออก น.ส. 3 ก. ได้ จำเลยทั้งสองผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามมาตรา 157 เป็นความผิด 2 กระทั่ง (จำคุกคนละ 10 ปี)

จำเลยทั้งสองในคดีก่อนน่าจะผิด มาตรา 162(1) และ (4) ด้วย

ฎ 6538/2562 การที่จำเลยที่ 1 ลงลายมือชื่อรับรองรายงานการประชุม และจำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อเป็นผู้บันทึกการประชุมในเอกสารฉบับเดียวกัน ย่อมเป็นการรับรองเป็นหลักฐานว่าการประชุมคณะกรรมการกำหนดโครงสร้างส่วนราชการและจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี (รอบปีงบประมาณ 2558 - 2560) เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2557 ได้กระทำต่อหน้าตนนั้น เมื่อคณะกรรมการดังกล่าวมิได้มีการประชุมกันจริง การกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ย่อมเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสารรับรองเป็นหลักฐานว่า การอย่างใดได้กระทำต่อหน้าตนอันเป็นความเท็จและรับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นเท็จ ตาม ป.อ. มาตรา 162 (1) และ (4)

ครูเทคนิคเอาเหล็กของวิทยาลัยไปให้ผู้อื่นใช้

ฎ 1161/2538 จำเลย ครูวิทยาลัยเทคนิค มีหน้าที่ควบคุมการก่อสร้างต่อเติมวิทยาลัยจึงมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมการก่อสร้างต่อเติมอาคาร ดูแลรักษาวัสดุที่เหลือใช้จากการก่อสร้าง การที่จำเลยให้ ก. นำเหล็กไลท์เกจอันเป็นวัสดุที่เหลือใช้ซึ่งอยู่ในหน้าที่ความดูแลรับผิดชอบของจำเลยไปเก็บไว้ที่ร้าน ก. และให้ ก. เอาเหล็กดังกล่าวไปเสียจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบทำให้เกิดความเสียหาย แก่กรมอาชีวศึกษา และเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ผิด ป.อ. มาตรา 157

- นำข้อสอบซึ่งเป็นความลับของทางราชการไปเปิดเผย

ฎ 3194/2536 จำเลยเป็นข้าราชการครูได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสอบสัมภาษณ์ ย่อมถือว่าเป็นเจ้าพนักงานในการสอบ แม้จะเป็นเพียงกรรมการสอบสัมภาษณ์ก็ตาม หน้าที่ในการสอบย่อมคลุมถึงการสอบตั้งแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งจนถึงการสอบเสร็จสิ้น หากใช่เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่เฉพาะในช่วงการสอบสัมภาษณ์เท่านั้นไม่ เมื่อจำเลยมีเจตนาทุจริตร่วมกันนำข้อสอบซึ่งเป็นความลับของทางราชการไปเปิดเผยให้ บ. กับพวกรู้ก่อนเข้าสอบ จึงเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตและฐานเป็นเจ้าพนักงานกระทำโดยมิชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับในราชการ และข้าราชการครูซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำผิดแต่มิได้เป็นกรรมการสอบมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนสจำเลย

ตัวอย่างกรณีถือได้ว่าเป็นทั้งปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตและโดยมิชอบ

- ฎ 759/2547 จำเลย กรรมการตรวจนับคะแนนประจำหน่วยเลือกตั้ง มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานหยิบบัตรเลือกตั้งใส่ในซองที่สวมใส่แล้วเดินออกไปยังจุดนัดพบกับ ต. เพื่อให้ ต. ต่อจากนั้นได้กลับมาอยู่ที่หน่วยเลือกตั้ง จนเวลาประมาณ 13 นาฬิกา จำเลยขออนุญาตออกไปทำธุระข้างนอกและไปหา ต. กับพวกรวม 3 คน แล้วนำบัตรเลือกตั้งกลับมายังหน่วยเลือกตั้ง จากนั้นจำเลยได้ล้วงเอาบัตรเลือกตั้งจากในซองออกมาใส่กล่องบัตรดี บัตรเลือกตั้งทุกแผ่นมีการกากบาทเครื่องหมายไว้แล้ว การกระทำของจำเลยย่อมเป็นที่เห็นได้ว่าจำเลยกระทำไปโดยมีเจตนาที่จะมิให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ยังเป็นการทำให้บัตรเลือกตั้งเสียหายไม่อาจนำไปใช้การได้อีก อันถือได้ว่าเป็นการทำให้ผู้มีหน้าที่จัดการเลือกตั้งครั้งนั้นได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 157